

Nieuwe VCA

Toelichting vijfde versie van de VCA-checklist

Het was een moeilijke bevalling maar de nieuwe VCA (Veiligheid, gezondheid en milieu Checklist Aannemers), de vijfde versie inmiddels al, is eindelijk een feit. De nieuwe VCA versie is ontstaan na een intensieve dialoog tussen de verschillende betrokkenen. Niet alle wensen en commentaren zijn hierbij gehonoreerd, maar het uiteindelijke resultaat ligt er nu. Bij de VCA 2008/05 gaat het, in tegenstelling tot vorige updates, niet enkel om inhoudelijke aanpassingen.

Hendrik De Lange

Voorzitter technische commissie kwalificaties

Vzw BeSACC-VCA

Bestuurslid PreBes Oost-Vlaanderen

AANPASSINGEN

Op het procedurele vlak wijzigt er heel wat:

- Naast de bestaande **VCA*** en **VCA**** is er het nieuw ingevoerde certificatie-niveau **VCA Petrochemie**
- Voor alle certificatie-niveaus is **het ongeval-frekwentie-cijfer (IF cijfer) niet langer een uitsluitingscriterium**, maar wordt het vanaf nu gebruikt als indicator voor verbetering. De rapportageverplichting blijft wel bestaan. Daarnaast worden ook andere indicatoren ingevoerd (inspecties, observaties, onveilige handelingen en situaties).
- Voor **zelfstandigen** die als onderaannemer werken, is een aangepaste procedure voorzien.

Er is inhoudelijk flink geschaafd aan de vragen en minimumeisen.

- Meest in het oog springend is de invoering van een verplichte "last minute risk analysis" (LMRA) voor alle VCA-bedrijven. De LMRA (of stopmoment of start werk analyse) is een praktisch beheersinstrument om ervoor te zorgen dat werknemers inzicht hebben in de risico's en preventie-maatregelen op hun eigen werkplek. De LMRA is een korte risico-analyse, die zich tussen de oren afspeelt. D.m.v. een korte screening van alle veiligheidsaspecten op de werkplek – in de "laatste minuut" vóór aanvang of hervatting van het werk – dient een werknemer zelf te bepalen of alles gekend en onder controle is en of hij het werk veilig kan aanvangen, daardoor wordt het veiligheidsbewustzijn versterkt. De LMRA vraag is een integrale mustvraag die overigens niet hoeft te leiden tot bijkomende administratieve lasten. Een LMRA vereist géén papier en dit onderdeel hoeft alleen bij de locatiebezoeken geverifieerd te worden. In de VCA handleiding zal de LMRA duidelijk worden geïntroduceerd.
- Voor VCA* bedrijven is de verplichting van een beleidsverklaring en van het houden van VGM overleg (toolboxmeetings) komen te vervallen. Ook de verplichtingen ten aanzien van noodplan en milieupreventie zijn verminderd.

De rapportage van de audit bevindingen is transparanter voor de aannemer. Naast de standaardgegevens wordt van de auditor gevraagd om van een aantal aangeduide minimumeisen een beoor-

deling en onderbouwing van de bevindingen te geven. Vervolgens moet de auditor ook per vraag en per hoofdstuk nagaan of wel is voldaan aan de basisdoelstelling van die vraag of dat hoofdstuk. Hiervoor moet hij altijd een inhoudelijke onderbouwing geven, de huidige onderbouwing van alle minimumeisen komt daarmee te vervallen.

VCA Petrochemie

De VCA Petrochemie is dus een nieuwe certificatie-niveau. Deze versie wordt gekenmerkt door de volgende punten:

- ketenaanpak, d.w.z. dezelfde VCA-eisen gelden voor aannemers en onderaannemers (ook zelfstandigen) en specifiek het borgen van de VCA-eisen op de werkvloer bij onderaanneming
- gestructureerde beoordeling en selectie van onderaanneming
- uitsluitend gebruik maken van een VCU-gecertificeerde uitzend-organisatie
- een VGM gedragsprogramma.

Vergelijking VCA* - VCA** - VCA Petrochemie

VCA is een certificatieproces waarbij een certificatie-instelling op basis van een doorlichting van het bedrijf en zijn werklocaties nagaat of de aanvrager voldoet aan de beoordelingscriteria voor certificatie van VCA. Binnen VCA worden nu drie certificatie-niveaus onderscheiden.

VCA*

Gericht op de directe beheersing van VGM tijdens het uitvoeren van werkzaamheden op de werkvloer, zonder inschakeling van onderaannemers.

VCA**

Gericht op de directe beheersing van VGM tijdens het uitvoeren van werkzaamheden op de werkvloer, alsmede op de VGM-structuur (o.a. VGM-beleid, VGM-organisatie en verbetermanagement).

VCA Petrochemie

Gericht op de directe beheersing van VGM tijdens het uitvoeren van werkzaamheden op de werkvloer, op de VGM-structuur (o.a. VGM-beleid, VGM-organisatie en verbetermanagement) en op specifieke aanvullende eisen voor de petrochemie.

Het criterium voor certificatie is verschillend naargelang het certificatieniveau. Zoals voorheen bevat de checklist van VCA "mustvragen" (*/**/petrochemie) en "aanvullende vragen" (□). Een vraag wordt enkel positief beoordeeld, indien aan alle minimumeisen en de doelstelling, behorende bij die vraag, is voldaan.

VCA* bevat nog enkel mustvragen. VCA** en VCA Petrochemie bevatten eisen verdeeld over mustvragen en aanvullende vragen. De vragen zijn identiek, alleen zijn er een groter aantal van die vragen verplicht voor VCA Petrochemie. VCA** telt dan weer meer aanvullende vragen. Zowel voor VCA** als voor VCA Petrochemie moet minimaal voldaan zijn aan de helft van die aanvullende vragen. Inhoudelijk is er dus een sterke overlap van vragen van VCA*, VCA** naar VCA Petrochemie. Daarmee kunnen alle VCA** bedrijven de ontwikkelingen in de petrochemie volgen, maar zonder een verplichting tot het Petrochemie certificaat. De onderstaande tabel verduidelijkt dit meer.

Niveau	Vragen	Inhoud	Certificatienorm
VCA*	24 VCA* mustvragen	Eisen op de werkvloer	Alle VCA* mustvragen
VCA**	24 VCA* mustvragen 9 VCA** mustvragen 14 aanvullende vragen Totaal = 47 vragen	Eisen op de werkvloer + organisatie-eisen	Alle VCA** mustvragen Min. 7 aanvullende vragen Totaal = 40 vragen
VCA Petrochemie	24 VCA* mustvragen 9 VCA** mustvragen 10 VCA Petrochemie mustvragen (I) 4 aanvullende vragen Totaal = 47 vragen	Eisen op de werkvloer + organisatie-eisen + specifieke eisen petrochemie	Alle VCA Petrochemie mustvragen Min. 2 aanvullende vragen Totaal = 45 vragen

(I) 10 aanvullende vragen van de VCA** worden mustvragen voor de VCA Petrochemie

den in fabrieken, installaties, werkplaatsen en projectlocaties), zoals:

- werktuigbouwkundige activiteiten
- elektrotechniek en procesbesturing
- bouwkundige werkzaamheden
- civiele techniek
- overige technische diensten, zoals:
 - o isolatie
 - o steigerbouw
 - o industrieel reinigen
 - o stralen, conserveren, schilderen
 - o verticaal transport
 - o enz.

Waar VCA* primair bedoeld is voor onderaannemers en VCA** voor hoofdaannemers heeft ook VCA Petrochemie een specifieke doelgroep. VCA Petrochemie is bedoeld voor bedrijven of organisatorische onderdelen daarvan die werkzaamheden verrichten aan (petro-) chemische installaties. Het is dus absoluut niet zo dat elke hoofdaannemer werkzaam in de (petro-) chemie het VCA Petrochemie certificaat moet hebben. Het gaat vooral om die bedrijven die én met onderaanneming werken én grotere complexe projecten onder handen nemen aan de (petro-) chemische installaties. Voor opdrachtgevers die aan hun aannemers het VCA Petrochemie certificaat willen gaan vragen zal een specifieke richtlijn opgesteld worden met randvoorwaarden voor het opleggen van het certificaat en voldoende tijd voor de aannemers om een aantal nieuwe elementen van de VCA Petrochemie te ontwikkelen en te introduceren (vermoedelijk tot 1 januari 2010).

Toepassingsgebied voor VCA*, VCA** en VCA Petrochemie

VCA was en is bedoeld voor bedrijven die werkzaamheden uitvoeren met verhoogd risico in een risicovolle omgeving (werkzaamhe-

den in fabrieken, installaties, werkplaatsen en projectlocaties), Wanneer welk VCA certificaat van toepassing is in de petrochemie en overige sectoren wordt duidelijk gemaakt in onderstaand schema:

Werkzaamheden in de sectoren Petroleum en Chemie (Petrochemie)			
	Monodisciplinair Routinematig Weinig complex Beperkt van omvang	Multidisciplinair Niet enkel routinematig Redelijk complex Omvang redelijk	Multidisciplinair Niet routinematig Complex Omvang groot
Geen inschakeling onderaannemers	VCA*	VCA**	
Met inschakeling van onderaannemers	VCA**	VCA**	VCA Petrochemie
Huiscontractor Huisaannemer	VCA* / VCA**	VCA Petrochemie	VCA Petrochemie
Werkzaamheden in de overige sectoren			
	Monodisciplinair Weinig tot redelijk complex Beperkt tot redelijk van omvang Geen inschakeling onderaannemers	Multidisciplinair Redelijk complex tot complex Omvang redelijk tot groot Met inschakeling van onderaannemers	
	VCA*	VCA**	

Opmerking: zowel voor VCA** als voor VCA Petrochemie moet de aannemer "projecten" omschreven hebben en ook projecten verwezenlijken.

Inwerkingtreding en overgangsmaatregelen

De VCA 2008/05 is in Nederland begin oktober 2008 verschenen. In België – onder Belac accreditatie – zal de VCA 2008/05 pas verschijnen en voor certificatie kunnen gebruikt worden na goedkeuring in het Uitvoerend Comité van Deskundigen VCA en na vertaling in het Frans.

Dit is de verwachte timing:

- Publicatie: december 2008
- Certificatie volgens 2008/05 mogelijk vanaf publicatie
- Contracten afgesloten met certificatie instellingen (onder Belac) voor 1 februari 2009 mogen nog gebaseerd worden op de VCA 2004/04 met dien verstande dat na 1 augustus 2008 geen VCA certificaten meer mogen worden verstrekt op basis van VCA versie 2004/04)
- Vanaf 1 februari 2009: alle contracten met certificatie instellingen (onder Belac) worden afgesloten op basis van de VCA 2008/05;
- Vanaf 1 augustus 2009: alle initiële en herhalingsaudits gebeuren op basis van de VCA 2008/05;
- De tussentijdse audits gebeuren op basis van de VCA versie waaronder de initiële of herhalingsaudit uitgevoerd werd
- Uiterlijk vanaf 1 augustus 2012: alle VCA-bedrijven moeten geauditeerd zijn op basis van de VCA 2008/05.

De bedrijven die beschikken over een VCA* of VCA** certificaat behouden een geldig certificaat tot het einde van de geldigheidsdatum (3 jaar na uitreiking).

Gebruik van VCA, VCO en VCU

Het VCA systeem van een aannemer kan alleen maar goed werken als ook de opdrachtgever zijn verplichtingen nakomt en zijn VGM-zaken goed op orde heeft. Hiervoor is een VGM Checklist Opdrachtgevers (VCO) uitgebracht. De (niet geaccrediteerde) VCO heeft betrekking op het VGM beheersysteem van de opdrachtgever betreffende de bij de opdrachtgever werkzame aannemers en hun medewerkers (inclusief uitzendkrachten). Van opdrachtgevers die hun aannemers de verplichting opleggen VCA gecertificeerd te zijn, mag redelijkerwijze worden verwacht dat zij zelf een VGM beheersysteem hanteren dat minimaal overeenkomt met de uitgangspunten van VCA en dat voldoet aan de eisen zoals vastgelegd in de VCO. Dit geldt in het bijzonder voor opdrachtgevers die VCA Petrochemie eisen voor specifieke werkzaamheden.

Voor uitzendorganisaties, die personeel leveren aan bedrijven die werkzaamheden uitvoeren met en/of onder verhoogd risico, is de VCU (VG Checklist Uitzendorganisaties) bedoeld.

Voor projectbureaus, die werkzaamheden doen uitvoeren met verhoogd risico, is de niet-geaccrediteerde VCO bedoeld.

Informatie

Het checklistgedeelte van de nieuwe VCA (de vragen) kan geraadpleegd worden op de website van de vzw BeSaCC-VCA (www.vca-besacc.be). De volledige uitgave in brochurevorm kan besteld

via het bestelformulier op de website (levering van zodra beschikbaar).

Wat zijn de verschillen tussen de nieuwe versie en de huidige VCA? Welke gevolgen heeft het nieuwe certificatie niveau VCA Petrochemie? Voor wie is het van toepassing? Hoe LMRA's organiseren en borgen? Waar staat VCA in de internationale context? Op al deze en andere vragen krijgt u antwoord via gerichte opleidingen en infossessies van de vzw BeSaCC-VCA (hou de website in het oog).

Kritische noot

Elke nieuwe versie van de VCA moet gepaard gaan met vooruitgang, zowel op systeemniveau als op het vlak van het niveau van VGM. Bovendien is het belangrijk dat de coherentie tussen de verschillende producten (VCA, VCO, VCU) zichtbaar gemaakt wordt zodat elk onderdeel ten volle kan spelen en alle elementen in de keten opdrachtgever-contractor(s)aannemers-onderaanemers-zelfstandigen-uitzendkrachten optimaal beheerd kunnen worden ("sluiten van de kring"). Het niet verplichten van het werken met VCU-gecertificeerde uitzendondernemingen en de vrijblijvendheid in hoofde van de opdrachtgever om te werken volgens VCO of een ander VGM-beheersysteem is daarom een gemiste kans en doet afbreuk aan de geloofwaardigheid van de VCA-aanpak. Ook het schrappen van cruciale onderdelen zoals de beleidsverklaring (engagement van de directie) of de toolboxmeetings (een zeer praktische tool voor informatie/opleiding/bewustmaking) voor het VCA** niveau kan bezwaarlijk als vooruitgang bestempeld worden. Het is verontrustend dat enkele problematische elementen (kwaliteit certificaten en te pas en te onpas opleggen van VCA), zoals deze naar voor gekomen zijn in de evaluatie/brainstorming van de bestaande VCA, niet worden weggewerkt in deze nieuwe versie. Meer nog, het creëren van een nieuw certificatie niveau zal de druk op de certificaten nog doen toenemen. De meerwaarde van VCA Petrochemie t.o.v. van VCA** is immers niet aangetoond. Bekeken vanuit het systeemniveau biedt VCA** voldoende garanties voor de selectie van veilige aannemers. Het hanteren van VCA Petrochemie geeft een (beperkt) aantal bijkomende garanties maar houdt ook gevaren in. De verplichting om met VCA-gecertificeerde onderaannemers te werken, hoe goed bedoeld ook, zal de druk op de certificatie-instellingen doen toenemen om soepel te zijn, bepaalde zaken door de vingers te zien. Dit zal ook leiden tot het creëren van virtuele afdelingen binnen bedrijven die wel het VCA Petrochemie logo voeren maar waarvan de bemanning sterk variabel zal zijn in functie van de uit te voeren werkzaamheden. De werknemers en leidinggevenden zullen naar gelang de opdrachtgever meer of minder veiligheidsprocedures en maatregelen moeten naleven wat algemeen gezien niet als een vooruitgang bestempeld kan worden.

Als alternatief voor de VCA Petrochemie kan de opdrachtgever bijkomende eisen opleggen in het lastenboek indien hij het nodig acht om aanvullende eisen te stellen bovenop het niveau van VCA**. Ook aanvullende organisatorische maatregelen vanuit de opdrachtgever kunnen overwogen worden zoals extra toezicht of inspecties/observaties.

Laten we echter de positieve kanten niet vergeten. VCA is een praktische tool en een echte hefboom om veiligheid en gezondheid op het werk naar een hoger niveau te tillen. Voor veel kleine bedrijven ontketende de VCA een revolutie in hun omgaan met het welzijn van de werknemers en dankzij het systeem hebben theoretische en praktische veiligheidsopleidingen een enorme boost gekregen.

Meer overleg en samenwerking tussen vertegenwoordigers van opdrachtgevers en aannemers, over de grenzen heen, is daarom wenselijk teneinde het draagvlak te vergroten en te evolueren naar een echte Europese of zelfs internationale standaard inzake contractorveiligheid. Eén gezamenlijke visie i.p.v. een duale aanpak en een koehandel over het veiligheidsniveau en de toe te passen criteria is meer dan noodzakelijk.

Besluit

Hoewel enkele kritische opmerkingen moeten gemaakt worden bij de nieuwe VCA, is de meerwaarde die de VCA dynamiek gebracht heeft belangrijk voor het veiligheidsbeleid bij onze ondernemingen. Voortdurende bijsturing is nodig, maar dit moet niet gepaard gaan

met steeds wisselende voorwaarden of aanpassingen in de certificatieprocedure of inhoud. Gouden regel blijft zoals steeds het gezond verstand. Resultaatgericht en met het duidelijke doel, de verbetering van het veiligheidsniveau, voor ogen moeten de auditors ook deze nieuwe lijst interpreteren en toepassen.

Van de opdrachtgevers wordt verwacht dat zij VCA gebruiken als hulpmiddel voor de beoogde activiteiten en niet als paraplu om zich in te dekken. De aannemers kunnen dit aangrijpen om hun beleid bij te schaven en in hun dagelijkse werkmethodes op de vloer te integreren.

matrix certificatieniveaus VCA 2008/5
U kan deze praktische vragenlijst op de PreBes website / Veiligheidsnieuws downloaden.

Hendrik De Lange
Voorzitter technische commissie kwalificaties
Vzw BeSACC-VCA
Bestuurslid PreBes Oost-Vlaanderen

TVH
TRAINING CENTRE

Opleidingsaanbod

heftruckbestuurder
hoogwerker • reachtruck
verreiker

056 43 42 11 | training@tvh.com
www.heftruckopleidingen.be

TVH - GROUP THERMOTE & VANHALST • BRABANTSTRAAT 15 • 8790 WAREGEM
TEL +32 56 43 42 11 • FAX +32 56 43 44 88 • E-MAIL info@tvh.com • WEB www.tvh.com

Preventieadviseur van het jaar

Raf Thierens
Preventieadviseur contractormanagement
Preventieadviseur 2008

WERKEN MET DERDEN VEREIST EEN GEÏNTEGREERDE AANPAK!

Welke onderneming doet geen beroep op een externe firma bij onderhoudswerken of realisaties van nieuwe projecten omwille van een tekort aan eigen capaciteit, interne expertise? Medewerkers van derden in een vreemde installatie aan het werk zetten, brengt extra risico's met zich mee, zeker wanneer dit niet op een planmatige wijze gebeurt. Het "werken met derden" is in de Welzijnswet slechts beperkt omschreven in tegenstelling tot bijvoorbeeld tijdelijke of mobiele bouwplaatsen. De omzetting van de wetgeving blijft dus sterk bepaald door de opdrachtgever en zijn (onder)aannemers. De tools voor de omzetting kunnen omwille van verschillende factoren zoals type installatie, werkzaamheden, grootte van de opdrachtgevendende onderneming... sterk verschillen, doch het resultaat zou hetzelfde moeten zijn.

In dit artikel worden enkele processtappen en tools uit het beleid en de aanpak van BASF Antwerpen toegelicht, hoe zij de samenwerking met haar contractoren, meer specifiek op gebied van preventie, organiseert.

Wie is BASF?

BASF Antwerpen is het grootste chemische productiecentrum van België en de tweede grootste site van de BASF-groep wereldwijd. Gelegen aan de Schelde in het meest noordelijke deel van de Antwerpse haven beschikt BASF Antwerpen over een terrein van 600 ha, waar 53 productie-installaties verschillende volledig uitgebouwde productielijnen vormen. BASF Antwerpen is een 100% dochteronderneming van de BASF Groep die behoort tot de top vijf van de chemische wereldconcerns met vestigingen in Europa, Noord- en Zuid-Amerika, Centraal- en Zuidoost-Azië.

Momenteel telt BASF Antwerpen ca. 3573 eigen medewerkers en zijn er dagelijks nog eens een 1500-tal medewerkers van partnerfirma's actief. De productie van BASF Antwerpen omvat volgende sectoren: minerale meststoffen, zowel complexe als eenvoudige, kunststoffen en hun voorproducten, kunstvezelproducten, basischemicaliën en veredelingsproducten. De jaarlijkse omzet bedraagt zo'n 5,5 miljard euro en de totale productiecapaciteit belooft meer dan 15 miljoen ton.

De preventiedienst, onderleiding van Lauris Van Hove, heeft verschillende vakdomeinen waaronder industriële hygiëne en wetgeving; ongevallen (statistiek), onderzoek en PBM's; brandpreventie en explosieveiligheid; procesveiligheid; transportveiligheid en preventie bij contractorenmanagement. In elk vakdomein zijn verschillende preventieadviseurs actief. Naast de vakspecialisatie heeft elke preventieadviseur een aantal bedrijven en/of diensten waarvoor hij of zij fungeert als key account voor de preventiedienst. Dankzij deze matrixstructuur blijft iedereen van de preventiedienst sterk betrokken met de algemene arbeidsveiligheid.

Dagelijks 1500 externe medewerkers in uw onderneming, begin er maar aan!

In de periode eind 2006 tot midden 2008 is op BASF Antwerpen voor meer dan 1 miljard euro aan investeringen gerealiseerd. Deze investeringsgolf heeft vanzelfsprekend een enorme invloed gehad op de werking van de site. De verschillende projecten zijn echter niet geconcentreerd gebleven op één bepaalde locatie maar op het gehele bedrijfsterrein. Iedere installatie is vroeg of laat, direct of indirect betrokken geweest. Voor de realisatie van de verschillende projecten zijn bijzondere inspanningen geleverd door eigen medewerkers en medewerkers van partnerfirma's. Tijdens de investeringsperiode bedroeg het gemiddeld aantal contractormedewerkers op de site dagelijks meer dan 3000, met een piek gedurende enkele maanden van meer dan 6000. De voorbereiding van deze investeringsgolf was dan ook van groot belang om alles op gecontroleerde wijze te laten plaatsvinden.

Van ondernemingsdoelstelling naar implementatie

BASF maakt reeds verschillende jaren werk van een uitgewerkt veiligheidsbeleid naar contractoren. In 2006 besliste de directie om de overkoepelende ondernemingsdoelstelling "Geïntegreerd contractorenmanagement" op te nemen in haar doelstellingen. Dat was opportuun gezien, factoren als de realisatie van de investeringsgolf van meer dan 1 miljard euro in 2 jaar, de gewijzigde onderhoudsstrategie en de opportuniteiten die voortvloeien uit interne benchmarks binnen de BASF groep met betrekking tot het samenwerken met aannemers.

De overkoepelende ondernemingsdoelstelling "Geïntegreerd contractorenmanagement" luidde: "Met het oog op onze gewijzigde onderhoudsstrategie, de uitdaging van de grote projecten in de toekomst en het veiligheidsbeleid willen wij:

- een duurzaam beleid (veiligheid, kwaliteit, efficiëntie, partnerschap...) naar onze partnerfirma's.
- onze partnerfirma's op geïntegreerde wijze begeleiden in de verschillende fases van hun activiteiten op de vestiging."

Met "geïntegreerd" bedoelt men enerzijds het verzoenen van de verschillende spanningsvelden waarbinnen samengewerkt wordt met contractoren, zoals de vereisten van veiligheid, flexibiliteit, kwaliteit en kost. De gekozen samenwerkingsvorm dient daarbij steeds de site-integriteit te respecteren. Anderzijds wordt hiermee ook bedoeld dat alle aspecten van het samenwerken met contractoren tot één proces behoren. Inderdaad het sourcen, selecteren, contracteren, uitvoeren van de werkzaamheden, begeleiden van de aannemer, evalueren en betalen zijn geen losstaande activiteiten uit te voeren door verschillende diensten en/of personen. Efficiënt en

effectief samenwerken is enkel en alleen maar mogelijk als deze samenwerking als één samenhangend proces behandeld wordt. Een bijkomende voorwaarde is dat dergelijk samenwerkingsbeleid met contractoren een multidisciplinaire aanpak vereist. Hoe groter de opdrachtgever is, hoe meer de verschillende taken en diensten verspreid zijn en de samenwerking belangrijker wordt. In bijna elke processtap is het thema veiligheid een actief onderdeel.

Om deze ondernemingsdoelstelling om te zetten in concrete realisaties werd een stuurgroep 'geïntegreerd contractorenmanagement' opgericht waarin 3 werkgroepen de praktische acties uitwerkten. De 3 werkgroepen waren: preventie, begeleiding en strategie. Later in het traject werd een 4de werkgroep 'operationeel contractorenmanagement' opgericht om het geheel te bestendigen en verder op te volgen.

De structuur wordt geduid in figuur 1.

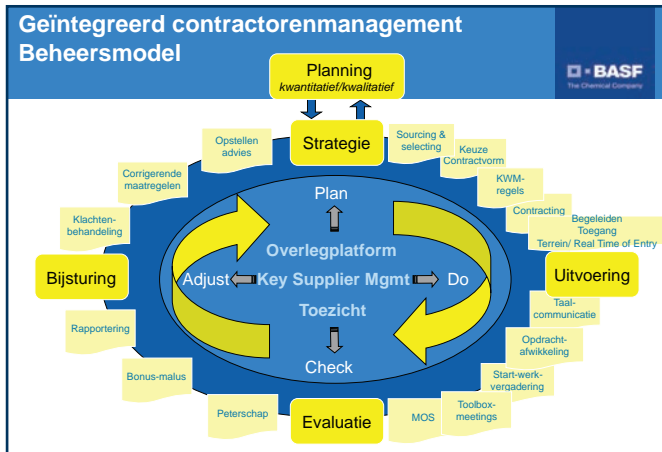
Geïntegreerd contractorenmanagement: Plan van aanpak		
Inzet Begeleiding	Inzet Strategie	Preventie
DELIVERIES		
1) Infrastructuur en ruimtelijke ordening voor contractoren - kantine, tanken, badzaal, Medische dienst, werfketen - benuttingsvoorwaarden - informaticatoegang 2) 'Real Time of Entry'-proces: Geïntegreerde web based tool - administratieve aanmeldingsprocedure/wettelijke voorwaarden - veiligheidsopleiding - Q&A test 3) Rapportering 4) KWM-regels 5) Dispositiemodel - toezicht: disponentenmodel 6) (Tijds-) Registratie	> Strategie per discipline: 1) Partnershipmodel: - markt - aard vd werkzaamheden 2) Kwantitatieve planning kwalitatieve planning 3) Contractvormen: - duur - unit rate - regie - vaste prijs - algemene voorwaarden 4) KPI's: bonus-malus 5) 'Toezichtspersoneel' - controle concepten - beoordelingscompetentie 6) KAM-concept	1) Toolboxmeetings: - rol BASF – contractor 2) MOS: - operationeel systeem 3) Taalvereisten: - Hoe veilig omgaan met anderstaligen ? 4) Aannemersplatform: - rol, doelstellingen, - SOLL-samenstelling

De structuur en de behandelde thema's per werkgroep

Vanzelfsprekend moest BASF in 2006 niet van een blanco blad starten. Het veiligheidsgebeuren in een onderneming is een groeiproces. In een grote onderneming worden heel wat afspraken gemaakt en regels opgelegd door verschillende partijen elk vanuit hun kennis en ervaring. Daarom is het noodzakelijk om deze regels zeer goed met elkaar af te stemmen zodat ze zowel voor eigen medewerkers als voor derden, zo duidelijk mogelijk kunnen worden gecommuniceerd en toegepast. Belangrijk daarbij is dat elke partij ook actief meewerkt aan de uitbouw en het coherent maken van het beleid met betrekking tot het werken met derden. Dit project gaf meteen ook de aanzet om binnen de onderneming de ganse procesflow van 'contractorenmanagement' verder te verfijnen en opnieuw te communiceren.

De kracht van dit project kwam voort uit een geïntegreerde aanpak van wat de verschillende diensten in het verleden hebben uitgebouwd of aan het opbouwen zijn. Vooreerst werd de verschillende stappen uit de procesflow in kaart gebracht en een plaats gegeven op de Plan – Do – Check – Adjust - cirkel. Vervolgens werden de verschillende processtappen toegekend aan de werkgroepen om verder uitgewerkt te worden.

Preventieadviseur van het jaar

De verschillende stappen in het beheersmodel

De werkgroep “begeleiding” richtte zich voornamelijk op acties, die de aannemers begeleiden in de verschillende fases van hun samenwerking met ons bedrijf. De focus ligt hier op volgende items: het duidelijk maken van het proces ‘van toewijzing contract tot start der werken’ met de verschillende taken van de betrokken partijen; het ter beschikking stellen van specifieke informatie en een draaiboek samenwerken met aannemers; het opstellen en weergeven van een veiligheidsopleiding in 10 talen op de website; het efficiënter maken van de toegang tot het terrein door een nieuwe logistieke flow en via het internet toegankelijke PreAnnounced Contractor Tool, kortweg PACT genoemd; het opstellen van de begeleidingsafspraken van poort tot werkplek; en het maken van afspraken en opbouwen van voorzieningen voor de vele nieuwe bijkomende contractoren voor de projecten. De werkgroep “preventie” werkte thema’s uit met betrekking tot communicatie en overleg en het verhogen van de betrokkenheid van de contractormedewerkers in het veiligheidsgebeuren. De acties situeerden zich voornamelijk bij het optimaliseren van de verschillende overlegmomenten op diverse niveaus, het MOS-systeem en de taalvereisten voor contractormedewerkers. De focus van de werkgroep “strategie” lag op volgende opdrachten: uitwerking van een beheersmodel, opstellen van een kwalitatieve en kwantitatieve planning, strategie per discipline, uitwerken en keuze maken voor de juiste samenwerkingsvormen, optimalisatie van het peterschap en het vastleggen van KPI’s om de samenwerking te meten. Sommige thema’s worden verder in dit artikel toegelicht.

Een nieuwe aannemer meldt zich aan

Het lastenboek omschrijft of verwijst naar de kwaliteit- welzijns- en milieuvorschriften (KWM-vorschriften) die van toepassing zijn voor elke aanbesteding. Naast de algemene KWM-vorschriften kunnen er door de vakdienst, aankoopdienst of preventiedienst specifieke vorschriften toegevoegd worden.

Elke partnerfirma die voor BASF wenst te werken, dient aan bepaalde selectiecriteria te voldoen. Voor risicovolle activiteiten, die vastgelegd zijn, moet de partnerfirma een VCA / SCC-certificaat hebben. Aangezien deze werken zowel voor hoofd- als onderaannemer dezelfde risico’s hebben, geldt dit criterium voor beide categorieën. Vraag II.1 uit de VCA-checklist voor de hoofdaannemer is dus automatisch vervuld. Tevens wordt er slechts onderaan-

neming tot één niveau onder de hoofdaannemer toegelaten. We maken ook gebruik van verschillende VCA-tools zoals toolboxmeetings, melding onveilige situaties (MOS), communicatieplan, opleidingen enz. in het veiligheidsbeleid voor contractoren. Aannemers die dus enkel VCA op papier beogen, vallen vroeg of laat door de mand.

Een nieuwe partnerfirma krijgt een peter toegewezen, zoniet zal de BASF-opdrachtgever deze rol vervullen. Deze persoon is de contactpersoon van de partnerfirma waarbij hij voor al zijn vragen terecht kan. In functie van het aannemersprofiel wordt het takenpakket van de peter bepaald. De peter of opdrachtgever organiseert samen met de preventiedienst een startvergadering waarbij minstens de werfleiding en preventieadviseur van de partnerfirma deelnemen. Aan de hand van een checklist worden de geldende afspraken doorgenomen en bijkomende toelichtingen gegeven. Deze informatieoverdracht wordt formeel vastgelegd. Diezelfde oefening moet de hoofdaannemers uitvoeren met zijn onderaannemers. De plicht tot informatie-uitwisseling en –overdracht is ondertussen ook vastgelegd in de wetgeving.

Informatieposter: Werken met aannemers. Hoe begin ik eraan?

Hoe geraken er 6000 externen elke dag op de site zonder file?

PACT is een tool die door een BASF werkgroep is ontwikkeld. Het doel is de procesflow van de aanmelding en goedkeuring van onze externe firma’s efficiënter te beheren en de grote toevloed van contractormedewerkers op onze site vlot te laten verlopen. Noch de aannemer, noch de opdrachtgever is gebaat met niet-productieve uren ten gevolge van wachttijden. Uiteraard moesten de veiligheidsvereisten, maar ook andere vereisten zoals LIMOSA, geborgd blijven. In PACT, een internettoepassing, meldt de hoofdaannemer zowel zichzelf als zijn onderaannemers aan. Pas na goedkeuring van de (onder)aannemer door verschillende BASF diensten, kan de hoofdaannemer zowel zijn eigen medewerkers als deze van zijn onderaannemers aanmelden. Indien een aannemer zich goed voorbereidt en zijn medewerkers vooraf de poortinstructies laat door nemen, kan hij veel tijd winnen en fileleed vermijden bij de aanmelding aan de BASF-toegangspoort. De doorlooptijd waarmee een goed aangemelde contractormedewerker de poortprocedure doorloopt, is als KPI opgenomen. Een goed vooraf aangemelde medewerker dient enkel nog zijn documenten voor te leggen en een test van de poortinstructies door te nemen. Een gemiddelde doorlooptijd van 5 minuten is haalbaar. Uiteraard ging dit ook gepaard met grondige aanpassingswerken aan de bestaande infrastructuur aan de toegangspoorten.

Het is echter de taak van de (hoofd)aannemer dat de medewerkers van de poort tot de werkplaats begeleid worden. Welke nieuwe medewerker kan anders op een terrein van 600 ha onmiddellijk zijn weg terugvinden?

Preventieadviseur van het jaar

Betrokkenheid van alle medewerkers

BASF werkt al jaren aan een programma om elke medewerker te betrekken in het veiligheidsgebeuren. Wanneer echter alle medewerkers op gelijke voet moeten behandeld worden, moeten ook de medewerkers van partnerfirma's hierbij betrokken worden. De omzetting van deze gedachte is echter niet altijd even gemakkelijk en evident. De relatie klant – dienstverlener vormt bij sommige contractormedewerkers toch een drempel. Enkele acties moeten ertoe leiden deze drempels weg te werken. Samen met de leidinggevenden van de partnerfirma's worden duo-observaties uitgevoerd. Tevens wordt elke contractormedewerker aangespoord mee te werken aan het MOS-systeem.

MOS staat voor 'melding onveilige situatie'. BASF is vooral geïnteresseerd in de MOS'en die veiligheidsrelevant zijn voor de onderneming of betrekking hebben op andere aannemers waarbij BASF een coördinerende rol heeft. De 'BASF-relevante' MOS'sen moeten aan de BASF-opdrachtgever gemeld worden d.m.v. een formulier waarvan de partnerfirma eigenaar is. VCA-gecertificeerde bedrijven zijn vertrouwd met een MOS-systeem en doordat ze hun eigen meldingsformulier kunnen gebruiken wordt de drempel enorm verlaagd. Per kwartaal worden per partnerfirma maximaal 2 MOS'en beloond met een leuk gadget. Uit deze genomineerden wordt jaarlijks de 'MOS van 't jaar' verkozen.

Communicatie op alle niveaus

Een goede communicatiestrategie en passende overlegmomenten zijn zeer belangrijk in het preventiegebeuren. Dit is niet alleen van toepassing op eigen medewerkers maar tevens ook voor partnerfirma's. Aangezien het belangrijk is dat de juiste onderwerpen met de juiste personen besproken worden, werden er 3 niveaus vastgelegd waarop veiligheidsoverleg wordt gepleegd met de partnerfirma's nl:

- het strategische niveau: een individueel overleg tussen de directies van BASF en de partnerfirma om strategische punten te bespreken
- het tactische niveau: het overlegplatform tussen werfleiders partnerfirma's en afgevaardigden van onze diensten (preventiedienst, aankoop, fabriekstoezicht, bouwafdeling, montageafdeling) waarbij vaste thema's zoals plaatsgevonden ongevallen worden toegelicht en operationele zaken worden uitgewerkt of getoetst naar haalbaarheid.
- operationeel niveau: het overleg met de uitvoerders. Hierbij spelen we in op de maandelijkse toolboxmeetings, die zeer goed gekend zijn bij de partnerfirma's. Doordat een BASF-medewerker deelneemt aan dit maandelijks overleg, kunnen de thema's beter geduid en knelpunten aangehaald worden.

Een ander initiatief om contractormedewerkers nauwer te betrekken was het laatste 'TOFS-evenement'. TOFS staat voor Time Out For Safety en is oorspronkelijk een overlegmoment voor veiligheidsaanspreekpersonen dat ervoor moet zorgen dat er een cultuur van open dialoog voor veiligheid wordt gecreëerd. Bij elke TOFS wordt een veiligheidsthema ter discussie gebracht. Voor de partnerfirma's werden alle kwaliteits-, welzijns- en milieuwegwij-

Raf Thierens (rechts) heeft sedert enkele jaren de leiding over het vakdomein contractorenmanagement. Hij mocht de award 'preventieadviseur 2008' in ontvangst nemen, die door Agoria Maintenance and Contracting in juni werd uitgereikt door Marc Peeters (links).

zers die voor hen van belang kunnen zijn, gebundeld en beschikbaar gesteld op onze website. Zo blijven onze partnerfirma's ten allen tijde geïnformeerd over de laatste versies. Op dezelfde website kunnen ook onze poortinstructies gedownload worden.

Evalueren om te evolueren

Reeds enkele jaren wordt een beoordelingssysteem toegepast, eventueel gekoppeld aan een bonus-malus. Een team (aankoopdienst, vakdienst of opdrachtgever en preventiedienst) beoordeelt de partnerfirma op basis van de ervaringen en vaststellingen gedurende een project of periode van een raamcontract. Wanneer bepaalde doelstellingen behaald worden kan de partnerfirma rekenen op een bonus. Verschillende partnerfirma's gaan met deze bonus creatief om zodat dit ook hun medewerkers ten goede komt.

Werken met derden vraagt een doordachte totaalpak. De ganse procesflow moet worden vastgelegd en de verschillende partijen worden betrokken. Belangrijk is dat ook de partnerfirma's hierbij een rol (kunnen) spelen. Bij BASF spreekt men niet zozeer van aannemers of contractoren maar eerder van partnerfirma's, juist om hun actieve rol in het contractorbeleid te benadrukken.

Raf Thierens
Preventieadviseur contractorenmanagement
Preventieadviseur 2008